

Недаремно люди кажуть...

Берлін 1945-го. 3 дні після взяття столиці ворога і три дні сталінської свободи, які були надані переможцям, закінчилися. За розповідями фронтовиків за будь-яке насилля над німцями, а особливо над жінками – розстріл. Як стверджували мої оповідачі, в частині, в якій вони служили, того ж дня розстріляли перших насильників і злочиння припинилися, хоча подальші згадки про ті дні вказували на те, що страшні акти наруги продовжувалися ще тривалий час, але вже у прихованій формі. Все залежало від того, яким християнином був солдат.

У відділенні Ткачука Федора Юрковича служив солдат, що виділявся серед інших особливою жадобою помсти. Це був росіянин Вася. За його розповідями, при першому бомбардуванні села авіабомба влучила прямісінько у їхню оселю. Вся сім'я загинула, будівлю рознесло у друзки. Коли бойові дії точилися вже на території Німеччини, Вася, як його всі звали, постійно твердив, що «до цього часу плакав я, тепер плакатимуть інші». Він стріляв в усіх і все, що звалось німецьким, без розбору. Навіть проїжджаючи у вечірні часи вулицями захоплених міст, а особливо Берліна, коли солдати, не бажаючи наражатися на небезпеку, мовчки лежали у кузові американського студебекера, ложив ствол свого ППШ на борт машини і прицільно стріляв по темних вікнах будівель. Йому завжди не вистачало патронів і він просив їх у своїх же однополчан. Того дня командир поставив завдання відділенню, виконуючи яке, вони мали зачистити квартал Берліна від есесівців. Їх необхідно було виявити і доставити до вказаного збірного пункту. Вже на початку вулиці їх чекала група мирних німців, які, не бажаючи бачити непроханих гостей у своїх квартирах, самі пропонували солдатам свою допомогу і готові були вказувати будинки і кварти-

ри, де мешкають «фрици». Військові зайшли за першою вказаною адресою. Це був шикарний, як на ті часи, фільварок, чистий, впорядкований, із замислуватою ліпкою і архітектурою. Мабуть, всі ці роки тут трудився не один остарбайтер. У першій кімнаті за старовинним столом сидів чисто виголений, у парадному військовому однострої із з воєнним хрестом на кителі, старший офіцер. Поряд стояла інвалідська палиця, німець був без однієї ноги і при зброї, що виднілася із кобури. Видно було, що офіцер давно вже все для себе вирішив, злим поглядом зустрів непроханих гостей. Радянський лейтенант швидко підійшов до німця, забрав зброю і, вказуючи пістолетом на поранену ногу, коротко запитав:

– Де?

– Штатінград, – із неприхованою злобою видавив із себе німець.

Солдати рушили до решти кімнат. У спальні так само самотньо сиділа похилого віку німка. На появу бійців вона нічим себе не проявила – сиділа, мовчки дивилася в одну точку. Двері, до яких наблизився Федір Ткачук, відкрилися самі. На порозі з'явився молодий німець у формі лейтенанта, він різко викинув вперед, прямо в обличчя Федо-

Ф. Ю. ТКАЧУК.

ра руку з пістолетом і швидко натиснув на курок. Пролунав сухий тріск курка у капсуль патрона. Та пострілу не було. Той ж миті двері так само швидко закрилися. І хоч автомат Федора був у положенні негайного ведення вогню, а сам він вважався вже бувалим солдатом, проте не вистрілив ні у відкриті двері, ні у закриті – ворог тікав.

– Фриці! – щосили крикнув він. За мить всі

були на дворі, будинок оточено, солдати зайняли місце по його периметру біля вікон і дверей, зброя в готовності. До Ф. Ткачука підійшов лейтенант, кивком голови показуючи на вхідні двері, сказав:

– Твої, давай, іди...

– Я так не воюю, – була відповідь. Той ж миті підійшов уже усім відомий Вася і за якусь мить зник за дверима, почулися автоматні черги, глухі крики. За тим із будинку вийшов Вася і, не дивлячись нікому в очі, пішов до виходу. На вулиці стояли цивільні німці. В очах їхніх був страх і осуд.

Вечір наступив непомітно і якось раптово. Мабуть, не останньою причиною був дим і різного роду пожежі. Суцільний смог охоплював Берлін, періодично чулися автоматні черги, вибухи, нерозбірливе падіння чогось металевого і важкого. Солдати поверталися на місце свого базування, обходячи відкриті площі та перехрестя. Попереду було одне із них. Тут завали від зруйнованих будівель змушували групу переходити широку вулицю відкрито. Тривале спостереження за будівлями результатів не дало. Під приціл взяли всі чотири напрямки від перехрестя. І ось перебіжка. Досягли середини шляху і... гримнув постріл. Солдат упав за смерть – це був постріл снайпера. Група опинилася у западні. До болю в очах вдивлялися бійці у кожен пролом у стінах, вибите вікно та підвали. Все було марним. Озвався Вася:

– Ех, ілі грудь в крестах, ілі голова в кустах, – сказав і кинувся бігти. Побіг швидко, як міг, та лише до середини вулиці і.. знову гримнув постріл, трагедія повторилася. На цей раз снайпера виявили і знищили.

Недаремно люди кажуть: «Не бажай біди навіть найзапеклішому ворогові, бо свою знайдеш».